

**LA FUNADCIÓ CASSIÀ JUST I LA CUINA JUSTA:
UN PAMFLET SUBVERSIU PER ENTREGUES ENFRONT ELS DEFICITS
SOCIALS DE LA SOCIETAT IMPACIENT.
Primeres Jornades del Tercer Sector.
La Farga de l'Hospitalet
Març del 2007**

La Fundació Cassià Just va néixer ara fa uns deu anys i a l'actualitat, després de diverses vicissituds, gaudeix de bona salut i te ganes de fer bullir l'olla. I el seu impacte social es fa visible a partir de la seva iniciativa empresarial solidaria: CUINA JUSTA. El títol escollit per aquesta comunicació és *el tastet del gran argument narratiu del nostre projecte i de la nostre manera innovadora d'encarar la relació amb la societat, els seus dèficits, i les fragilitats de tots plegats.*

Per què un pamflet ? Per que l'època de les grans narracions, la modernitat, s'està dissolvent. En el temps actual, la postmodernitat, som conscients que cal fer un argument curt, però punyent, que vagi al cor de l'assumpte sense embuts. Tenim una Europa de la igualtat i la justícia que està cansada i demana, sense parar, més drets formals i un liderat maternal de la administració a l'hora de fer i refer les polítiques socials. Sembla que molts tenen la temptació de pensar en que desplegar grans actuacions per a la dependència ho resoldrà tot o, si més no, imaginem que ningú fa fàstics a convertir-se en subjecte passiu de cures i prestacions. I que aquesta és la via principal que ens pot portar a una societat més justa i equilibrada. Nosaltres no n'estem tant segurs, pensem, més aviat, que cal, per a molts, que uns i altres siguem subjectes actius del nostre futur, que el protagonisme recaigui entre una colla ben gran. Nosaltres, per evitar aquest impas tendent a la visió tecnificada dels conflictes humans i a la burocratització de la seva gestió, ens les arreglem, més aviat, amb un

tutti frutti on es bull l'olla de la bona conversa tot aplegan concepcions humanistes i personalistes, la orientació de la psicoanàlisi sobre el discurs i el llaç social, la direcció i gestió d'empreses amb responsabilitat social i les reflexions d'alguns pensadors de parla anglesa.

Ho primer que ens interessa és anomenar quelcom del que són i viuen les persones i quins són els dèficits en el lligam social. Pensem que entre el discurs, ja clàssic, del progrés per la via de la reivindicació de drets formals i el nostre pamflet hi ha lloc per una conversa dialèctica d'abast. Es tracta d'una conversa engrescadora.

Una dialèctica que a la manera dels anglesos diu de fer "custom" i a la manera catalana diu "fer país".

Per què subversiu ? Per que te voluntat de posar potes en l'aire els valors de individualitat i llibertat que promou el capitalisme impacient. Valors que resulten del dèficit social de la nostre època, xifrat en: *baixa lealtat a les institucions, disminució de la confiança informal entre les persones i debilitament del coneixement dels projectes institucionals, socials...*

Tot això, aquest desanudament de les relacions, va ésser esperat, en el seu dia, va ser viscut com un alliberament. Semblava que l'afluixament dels lligams a les institucions podria combatre el *desencís que vivia la raó moderna davant els canvis a la societat*. A la època de la modernitat es transforma la societat tradicional i funciona l'ascensor social amb molt d'esforç i sacrifici però el resultat no és l'esperat. Sembla minsa per els anhels de cadascú. A pesar de tot segueixen les desigualtats i els que triomfen

senten insatisfaccions inversemblants i nostàlgies per la llibertat bescanviada per benestar. Molts, com recorda Weber, se senten embolcallats per una gàbia de ferro que agarrota les emocions i els intercanvis. La societat, a mida que avança el programa modern, es torna rígida i jeràrquica i l'anhel de llibertat de les persones no acaba de trobar encaix. Per altre part, la confrontació de concepcions sobre l'home, l'ús del poder, el desenvolupament de la ciència i les seves aplicacions tècniques, crea els camps de concentració del totalitarismes, la bomba de Hiroshima... I amb la *transformació de l'economia productiva* –on la societat del coneixement i el sistema financer tenen noves oportunitats- la producció passa a un segon pla i, sembla que, ho important és la reproducció del capital financer. Aquesta embranzida postmoderna s'accelera a partir de la segona meitat del segle XX i llisca amb bon peu per que promet alleugerir de tots els mals viscuts en la modernitat a la institució familiar, el sistema educatiu i el món laboral.

Però, amb tot plegat, les relacions rígides d'abans sols s'han anat transformant en transaccions flexibles. I els ideals de l'Home de la Modernitat –construcció de una narració personal on la gratificació és diferida al futur, pensament sobre la vida a llarg plaç i fort sentiment de pertinença i participació- s'han mudat en un nou escenari de la *biopolítica* dels cossos. La esperança de la posta al dia del discurs de la modernitat s'ha reconvertit en una precipitada buscada de satisfacció immediata que s'espera, confosa amb les coses viscudes en versió tòxic i amb moviments continus de fuga de la realitat grotesca que patim. Es confia en els consums i en la presa per viure el futur, per tal de anestesiar les incerteses de la existència que una societat més lliure, oberta i democràtica alvira.

L'ideal màxim del capitalisme impacient rau en el us lliure del propi temps i cos, deslligats de les responsabilitats i dels altres. I, sovint, les actuacions socials que reivindiquen drets i solucions tècniques de benestar participen d'aquesta labor de fragmentar la societat i fer més fràgil la persona.

Considerem que cal posar en joc altres valors que els de *l'individualisme ciutadà* que reivindica drets i que, conscient o inconscientment, perd de vista la fusta torçada de la humanitat. Convicció --que malgrat la bona intenció- col·labora a donar una nova visió de la societat, revestida de funcionament tècnic i de lligam jurídic. O també que cal tenir en compta el poder mortal del ser humà i la passió que sovint l'embarga a l'hora de confondre els actes creatius amb les destruccions banals.

Per què per entregues ? Tant ens ocupa la fragilitat de tots plegats com la fragmentació social. Són dos cares de la mateixa moneda: persona i societat o espai de vida personal i país per a tots plegats.

La Fundació vol *encarnar un discurs* de nova generació en l'acció social que fent empresa solidaria promogui *la Vida Bona* de molts i *participà en aliances* entre diversitat de organitzacions i entitats. Cal que *el fantasma de inutilitat, de la invisibilitat o de la falta de cabuda de les persones fràgils* (discapacitades i/o estigmatitzades) o *les persones lliures*(precàries i/o marginades) sigui contrarestat per un projecte de vida amb forta vinculació de pertinença en *una nova societat de les habilitats*. On també té lloc la disposició solidaria d'aquells que estan en condició de donar.

En primer lloc, la FCJ està capficada en *fer una empresa solidaria rentable amb forts retorns en el benefici material i en el capital humà*. Una empresa solidaria al bell mig de itineraris on calen trajectes amb *noves escoles d'oficis* ocupades en donar identitat de treballador a persones amb fragilitats que cal habilitar o rehabilitar i d'un *teixit social tensat i cohesionat entre el conflicte quotidià, els dèficits socials, les desigualtats, les diferències i la vida bona de les persones fràgils*.

Al mig de tot plegat tant la responsabilitat social de les empreses ordinàries com la labor de la administració són capitals. Cal concertar la seva col·laboració amb nous horitzons.

En segon lloc, la FCJ vol fer que tant el seu curs empresarial de *Cuina Justa* com la acció fundacional promoguin els valors de *la societat de les habilitats*.

Per el cantó del treballador, el projecte s'insereix en una nova societat de les habilitats on *el concepte d'artesanía* - que usa Sennett en el seu llibre "*La nueva cultura del capitalismo*"- té un lloc preeminent. La definició amplia que ens convé diu així: "fer quelcom bé per el mer fet de fer-ho", recuperant així els valors de la autodisciplina i autocrítica de la modernitat a l'hora d'anar per feina.

Tal cosa pot fer que treballadors de molt diversa qualificació es sentin orgullosos del seu treball i que a l'hora es comprometin amb la feina reparant els dèficits socials que crea el capitalisme impacient. *El treball artesà* afavoreix la lealtat a la raó productiva de l'empresa, la confiança en els companys i el coneixement de l'organització. L'objectiu últim és buscar una qualitat doble, tant en el producte com a la relació informal entre els treballadors. *Aquest treball no es supedita al valor de intercanvi o fetitxista de la mercaderia.*

Aquí radica la novetat del projecte, la buscada de una feina ben feta i visible en el concert social que permeti, per si mateixa, crear identitat de treballador. Aquesta identitat està construïda tant de desafecta a idees abstractes com de compromís en

el treball i el futur de l'empresa. Genera treballador i fundació a la vegada, les dos peses fonamentals del joc.

La conseqüència principal de tot plegat és contar amb equips de treball motivats i amb treballadors segurs i participatius tant en el procés industrial com en la dinàmica organitzativa. I que puguin visualitzar, per el futur, el retorn del benefici fundacional.

Per el cantó de l'empresa no sols convé que el benefici material –qualitat del producte i guanys- sigui ampli si no també cal que les relacions solidaries i les responsabilitats socials corporatives de les altres empreses implicades facilitin visualitzacions de valor de marca i d'èpica social que permetin reforçar la identitat laboral i fundacional de l'entitat. Tot això permet assajar una nova cultura solidaria en la societat del capitalisme impacient.

Experiències d'aquest tipus permeten donar *treball segur i acompanyament* a l'emancipació dins *les economies grises* que, a l'actualitat, solent oferir ocupació a precari. I també anar teixint connexions entre els móns de la inserció, els centres especials de treball i tallers ocupacionals.

Aquesta cultura, *feta d'emoció, relació i treball*, te com principal missió donar color de realitat i de conflicte al desplegament del codi ètic de la Fundació. Te que *traduir* la visió vital que els protagonistes de l'aventura, treballadors, patrons i entitats connectades tenen de la costum que es va vivint –amb un marcat accent angles arrelat en el vocable “*custom*”-.

La cultura viva de la Fundació és com un relat folk que va escrivint-se amb el pas del temps. *I tendeix a fer mítica que embolcalla la marca.*

Final del pamflet. Cuina Justa i els seus valors afegits. Sembla que el desencís davant els guanys del capitalisme impacient rau en que *la mort, la misèria i la ignorància* sols han canviat de format, no han desaparegut i ara amenacen de manera més punyent. Ara tenen un aparença més líquida, menys formal. Es fa el inversemblant per a que deixin de ser substantius de la vida i es reconverteixin en accidents laterals però l'horror no sols hi és, ha augmentat davant les vivències de

fragmentació i aïllament de l'individu postmodern. Les idees sòlides d'avanç, les prohibicions intel·lectuals, donaven certa esperança de futur, cert compromís. Cercaven respostes a les incerteses. Ara la inconsistència i la liquiditat del pensament es filtren pel futur. Els individus temen la precarietat i la solitud que arriba des de l'horitzó i cundeix la impressió de no contar amb bons estris per afrontar tot plegat.

Si a la Modernitat la solució era o idealitzar o no pensar, fer gàbies i cossos de ferro, ara sembla que l'emoció de l'espectacle de fer per comprar i consumir dona sensació de moviment, de canvi personal i d'oblit de tot plegat. Però sols són variacions il·lusòries que descontextualitzen *l'horror que generen la mort, la misèria i la ignorància*. Són figures negatives del patrimoni i de la identitat de la Humanitat de sempre i que cal aprendre a tractar d'altre manera.

La aposta del projecte Cuina Justa contempla la recuperació de tres valors decisius a l'hora de generar identitat laboral, fer acompanyament personal i promoure cohesió i justícia social. *És un projecte que en primer lloc és un relat de compromís institucional i treball segur a llarg plaç, basat en la experiència vital del valor d'utilitat i en la capacitat artesana de les persones.*

En el concert de discursos, Cuina Justa és una aposta decidida per innovar en la argumentació entre l'ajust laboral de persones fràgils, les relacions personals i els recursos humans en empreses amb responsabilitat solidària.

*Francesc Vilà
Director de l'Àrea Social.
FUNDACIÓ CASSIÀ JUST
Nadal, 2006.*